OSAK jälgimise aspekte

Kai Sukles

Heli Kaljusaar

2019

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA
– inimlikult inimesega –

NOAC = DOAK = OSAK

- **OSAK** otsesed suukaudsed antikoagulandid
- **DOAC** direct oral anticoagulant
- **NOAC** non-vitamin K antagonist oral anticoagulant või novel oral anticoagulant
- **NOAK** eestikeelne vaste NOAC-ile

OSAK-ite näidustused

- **Mitte valvulaarne kodade virvendusarütmia (AF)** patsiendid-insuldi ja süsteemse embolisatsiooni preventsiooniks
- **Venoosse tromboosi (VT, VTE)** ravi
- VTE profülaktika kirurgilisel ja sisehaigel /ei käsitle tänases loengus/

OSAK-id

- **Otsesed trombiini inhibiitorid**
  - Dabigatraan (**Pradaxa**)

- **Otsesed X faktori inhibiitorid**
  - Apiksabaan (**Eliquis**)
  - Rivaroksabaan (**Xarelto**)
  - Edoksabaan **(Lixiana)**

Uued antikoagulandid

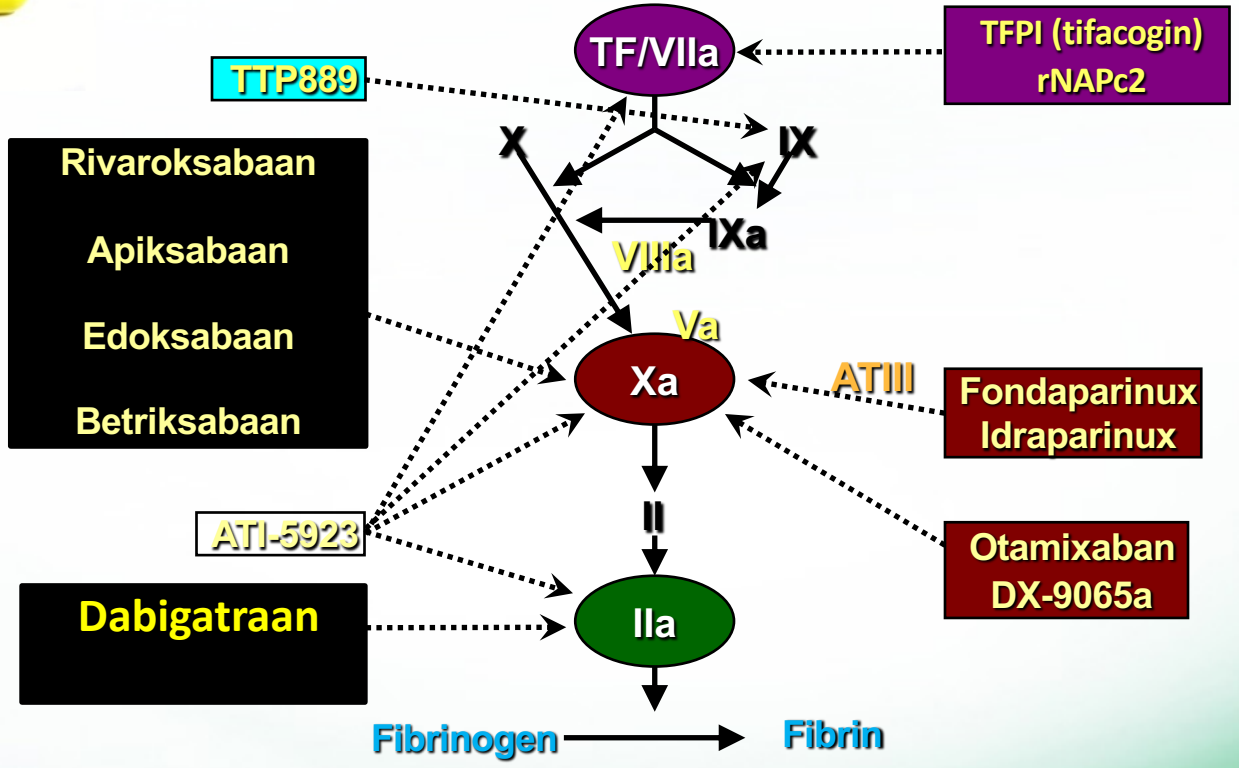

Adapted from Turpie and Weitz & Bates, *J Thromb Haemost* 2007

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA
– inimlikult inimesega –

OSAK-ite farmakokineetika

	Apiksabaan[1, 2]	Rivaroksabaan[1, 3]	Dabigatraan[1, 4]	Edoksabaan[5]
Toime-mehhanism	Faktori Xa otsene inhibiitor	Faktori Xa otsene inhibiitor	Otsene trombiini inhibiitor	Faktori Xa otsene inhibiitor
Suukaudne biosaadavus	~ 50%	80–100%	~ 6,5%	62%
Eelravim	Ei	Ei	Jah	Ei
Toidu toime	Ei	Jah (20 ja 15 mg tuleb võtta koos toiduga)	Ei	Jah, kerge toime
Neerukliirens	~ 27%	~ 33% *	85%	50%
Dialüüs	Ei soovitata	Ei ole dialüüsitav	Dialüüsitav	Ei ole dialüüsitav
Keskmine poolväärtusaeg ($t_{1/2}$)	~ 12 h	5-13 h	12–17 h	10-14 h
Tmax:	3–4 h	2–4 h	0,5–2 h	1-2 h

*otsene eritamine neerude kaudu muutumatu aktiivse ainena

1. Ansell J. Hematology Am Soc Hematol Educ Program 2010:221-8. 2. Apixaban, SPC 2013, 3. Rivaroxaban SPC 2012. 4. Dabigatran SPC 2012., Lixiana SPC

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA
– inimlikult inimesega –

Antikoagulantravi määramisel

- Hinnata patsiendi tromboosiriski
- Hinnata patsiendi veritsusriski
- Teha individuaalne otsus
- Otsuse tegemist toetavad ravijuhised

Antikoagulantravi alustamine ja jälgimine

Ravi alustav arst:

- Kontrollib ravi näidustatust
- Määrab hemogrammi, ALT, kreatiniini ja eGFR (CKD-EPI), TSH
- Planeerib uuringud
- Valib koostöös patsiendiga antikoagulandi
- Määrab antikoagulandi annuse vastavalt patsiendi eripäradele
- Otsustab prootonpumba inhibiitori (PPI) ennetava kasutamise vajaduse
- Selgitab patsiendile ravimi tarvitamise eesmärki ja pideva kasutamise vajalikkust, annab juhised raviks
- Täidab ja annab patsiendile antikoagulandi kasutajakaardi
- Korraldab ravi jälgimise, jääb ravi vajadusel koordineerima

Ravi jälgimise sagedus

- **<u>Stabiilse varfariinravi puhul</u>**
  - INR igal kuul, vajadusel sagedamini
  - Täismahus jälgimisvisiit iga 6 kuu järel või ägeda haigestumise korral, mis võib maksa- või neerufunktsiooni mõjutada
- **<u>OSAK puhul</u>**
  - ≥ 75 aastased ja põdurad patsiendid vähemalt iga 6 kuu järel
  - *kui eGFR (CKD-EPI) ≤ 60 ml/min/1,73m2, siis intervall kuudes = eGFR / 10*
  - ägeda haigestumise korral, mis võib maksa- või neerufunktsiooni mõjutada
  - ülejäänud juhtudel kord aastas

Kodade virvendusarütmia (KVA) ravi- ja käsitlusjuhend (RJ- I/27.1-2018)

Antikoagulantravi alustaja

Selge näidustus
Antikoagulandi valik
Hgb, neeru- ja maksafunktsiooni hinnang
Kas vajab PPI-d
Patsiendiõpetus
Antikoagulantravi kaart
Jälgimine (kes, millal, mida?)

Esmane kontroll 1 kuu pärast

Jälgimine: perearst, tromboosikabinet, ravi alustaja

Kontrolli:
- Ravisoostumus (tabletid kaasa)
- Veritsustüsistused
- Trombemboolilised tüsistused
- Kõrvaltoimed
- Vereanalüüside vajadus

+/- 3 k
1-6 k sõltub mitmetest teguritest: vanus, neerufn komormbiidsus

Probleemide korral pöördu ravi alustaja poole.
Keerukad otsused lahendab multidistsiplinaarne meeskond

Täida antikoagulantravi kaart ning määra järgmine visiit

Steffel J et al. European Heart Journal (2018) 39, 1330–1393

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA
– inimlikult inimesega –

Tegevused OSAK ravi jälgimise visiidil

- Trombemboolia sündmuste esinemine
- Veritsustüsituste esinemine
  - Pisiveritsused, võimalikud abinõud (PPI, hemorroidide ravi jm), ravi jätkamise julgustamine
  - Oluliste veritsuste puhul ravi muutmise otsustamine
- Kõrvaltoimete esinemine
  - nende tegelik seos antikoagulandi kasutamisega
- Ravikoostöö
  - arvutatakse tegelik ravimitarbimine allesoleva ravimi hulga alusel
  - rõhutatakse ravimi regulaarse kasutamise olulisust
  - arutatakse ravimi võtmist meenutavate abivahendite kasutamist
- Vaadatakse üle KÕIK teised ravimid ja toidulisandid, mida patsient kasutab, sh kasutamise kestus ja hinnatakse koostoime võimalikkust ning kliinilist tähendust, minimeeritakse koostoimete võimalus

Kodade virvendusarütmia (KVA) ravi- ja käsitlusjuhend (RJ- I/27.1-2018)

Tegevused OSAK ravi jälgimise visiidil (järg)

- Vajadusel laboratoorsed analüüsid
  - hemogramm kord aastas
  - ALT, kreatiniin ja eGFR (CKD-EPI) iga 6 kuu järel või kui eGFR (CKD-EPI) ≤ 60 ml/min/1,73m2, siis intervall kuudes = eGFR/10
  - iga ägeda haigestumise korral, mis võib mõjutada neeru- või maksafunktsiooni
- Hinnatakse annuse sobivust ja ravi jätkamise kasu/riski suhet
- Täidetakse vajalikus mahus ravimi kasutajakaart
- Probleemide korral konsulteeritakse vajadusel eriarstidega, eriti ravi lõpetamise otsuse osas
- Korratakse alati üle ravimi kasutamise eesmärk ja juhised, korraldatakse ravi edasine jälgimine

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA
- inimlikult inimesega -

Kuidas teha KNP patsiendil ohutult antikoagulantravi

- OSAK-id on antikoagulantidena mõistlik valik KVA patsientide jaoks, kellel on kerge või mõõdukas KNP.

- Monitoorida neerufunktsiooni regulaarselt ja vajadusel kohandada doosi

Kord aastas	I-II st (GFR ≥ 60 ml/min)
Kuue kuu järel	III st (GFR 30–60 ml/min) , eakad (> 75 a) või põdurad patsiendid
Kolme kuu järel	IV st (GFR ≤ 30 ml/min)

Steffel J et al. European Heart Journal (2018) 39, 1330–1393

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA
– inimlikult inimesega –

Millistel patsiendidel on suurenenud veritsusrisk?

- Eakad
- Langenud neerufunktsiooniga
- Kaasuvad haigused
- Antiagregandid ja NSAID-d (vt. Digiretseptuuri, NB! käsimüük)
- Seedetrakti haavand/verejooks anamneesis
- Kasvajad (koostoimed kasvajavastaste preparaatidega)
- Dementsus – ravimi manustamise probleemid
- Libedad tänavad->kukkumised->traumad
- Kontaktspordialad

OSAK-ite annustamine KVA korral

	Apiksabaan*	Rivaroksabaan*	Dabigatraan*	Edoksabaan
Annus	5 mg x2	20 mg x1	150 mg x2	60 mg x1
Redutseeri-tud annus	2,5 mg x2 • CrCl 15-29 mL/min 2 tegurit kolmest: • 80a + • <60 kg + • kreat >133 mkmol/l	15 mg x1 • CrCl 15-49 mL/min	110 mg x2 • >80 a. • Verapamiili kasutaja Kaalu annuse vähendamist: • 75-80 a • CrCl 30-50 mL/min • Gastriit, ösofagiit, reflukshaigus • Teised patsiendid, kellel on kõrge veritsusrisk	• 30 mg x1 • CrCl 15-50 mL/min • ≤ 60 kg • Kaasuv ravi P-glükoproteiini (P-gp) inhibiitoritega: tsüklosporiin, dronedaroon, erütromütsiin või ketokonasool.
Vastu-näidustatud	CrCl <15 mL/min	CrCl <15 mL/min	CrCl <30 mL/min Dronedarooni kasutajatel	CrCl <15 mL/min

* Andmed Apiksabaani, Rivaroksabaani, Dabigatraani , Edoksabaani ravimi omaduste kokkuvõtetest (SPC-st)

OSAK-ite annustamine neerupuudulikkusega patsientidel KVA korral

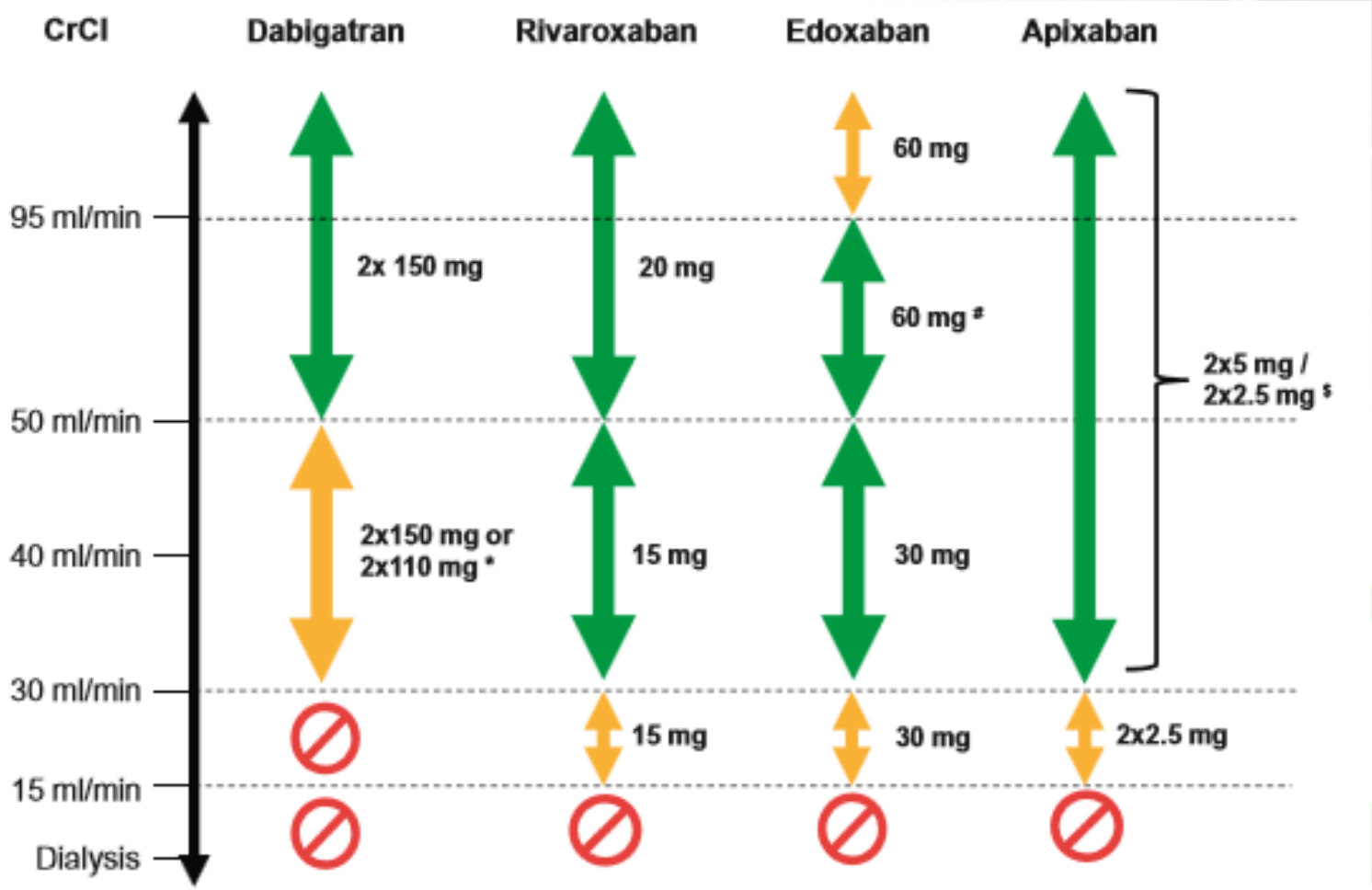

Steffel J et al. European Heart Journal (2018) 39, 1330–1393

OSAK-ite kasutamine ablatsioonile suunamisel

Last intake:
- 24h

- 12h
(default)

Resumption:
3-5h

NOAC | **NOAC**

Factors to shorten interruption

- High CHA_2DS_2-VASc Score (≥ 3)
- No heparin i.v. *prior* to 1st TSP
- Operator experience
- Imaging for transseptal puncture
- Large LA

Factors to lengthen interuption

- Low CHA_2DS_2-VASc Score (≤ 2)
- Heparin i.v. *prior* to 1st TSP
- Limited operator experience
- No imaging for transseptal puncture
- Normal size LA
- Reduced renal function

AF ablation (target ACT 300 – 350 s)

NOAC

(Rule out tamponade and other major bleeding prior to restarting)

Rule out LA / LAA thrombus prior to ablation if

- **≥ 36 hours without NOAC,**
- **doubt about compliance,**
- **high thromboembolic risk**

EHRA

Steffel J et al. European Heart Journal (2018) 39, 1330–1393

OSAK-ite annustamine VT patsientidel

	Apiksabaan	Rivaroksabaan	Dabigatraan	Edoksabaan
Intensiivne annus	10 mg x2 7 päeva	15 mg x2 21 päeva	MMH ravidoosis 5-7 päeva	MMH ravidoosis 5päeva
Tava-annus pikaajaliseks raviks	5 mg x2	20 mg x1	150 mg x2	60 mg x1
Redutseeritud annus		15 mg x1 • veritsusrisk ületab korduva VTE riski	110 mg x2 • >80 a. • Verapamiili kasutajad	• 30 mg x1 • CrCl 15-50 mL/min • ≤ 60 kg • Kaasuv ravi P-glükoproteiini (P-gp) inhibiitoritega: tsüklosporiin, dronedaroon, erütromütsiin või ketokonasool.
Vastu-näidustatud	CrCl <15	CrCl <15	CrCl <30 Dronedarooni kasutajatel	CrCl <15

Steffel J et al. European Heart Journal (2018) 39, 1330–1393

OSAK-ite annustamine peale suut ortopeedilist op-i

	Apiksabaan	Rivaroksabaan	Dabigatraan	Edoksabaan
annustamine	2,5 mg x2	10 mg x1	220 mg x1 Redutseeritud annus: 150 mg x1 >80 a ja verapamiili tarvitajad	30 mg x1

OSAK-ite annustamine maksapuudulikkuse korral

Parameter	1 point	2 points	3 points
Encephalopathy	No	Grade 1-2 (suppressed with medication)	Grade 3-4 (refractory / chronic)
Ascites	No	Mild (diuretic-responsive)	Moderate-severe (diuretic-refractory)
Bilirubin	< 2 mg/dL	2-3 mg/dL	> 3 mg/dL
	< 34 µmol/L	34-50 µmol/L	> 50 µmol/L
Albumin	> 3.5 g/dL	2.8-3.5 g/dL	< 2.8 g/dL
	> 35 g/L	28-35 g/L	< 28 g/dL
INR	< 1.7	1.71-2.30	> 2.30

Child-Pugh category	Dabigatran	Apixaban	Edoxaban	Rivaroxaban
A (5-6 points)	No dose reduction	No dose reduction	No dose reduction	No dose reduction
B (7-9 points)	Use with caution	Use cautiously	Use cautiously	DO NOT USE
C (10-15 points)	DO NOT USE	DO NOT USE	DO NOT USE	DO NOT USE

Steffel J et al. European Heart Journal (2018) 39, 1330–1393

OSAK-ite vastunäidustused

- Kliiniliselt oluline äge verejooks
- Raske neerupuudulikkus
- Haiguskolle või seisund, mis võib olla raske veritsuse oluliseks riskifaktoriks (olemasolev või hiljuti esinenud seedekulgla haavand, suure veritsusriskiga pahaloomuliste kasvajate olemasolu, hiljuti esinenud: aju- või seljaajuvigastus; aju-, seljaaju- või silmaoperatsioon; intrakraniaalne verejooks, teadaolevad või kahtlustatavad söögitoru vaariksid, arteriovenoossed väärarendid, vaskulaarsed aneurüsmid või rasked intraspinaalsed või intratserebraalsed vaskulaarsed häired)
- Samaaegne ravi muu antikoagulandiga
- Maksahaigus, millega kaasneb koagulopaatia ja kliiniliselt oluline veritsemisoht, sh tsirroosiga patsiendid, kellel on Child-Pugh B ja C
- Rasedus ja imetamine
- Mehhaaniline klapiprotees
- Ülitundlikkus toimeaine või abiainete suhtes

Koostatud dabigatraani, apiksabaani, rivaroksabaani SPC alusel

Varfariinilt üleminek OSAK-itele ja vastupidi

Patsientide üleviimine varfariinilt OSAK-ile

Lõpeta ravi varfariiniga → Jälgi INR-i kuni INR on < 2,0 → Alusta ravi OSAK-iga

Patsientide üleviimine OSAK-lt varfariinravile

Jätka OSAK-iga vähemalt 2 päeva pärast ravi alustamist varfariiniga → 2 päeva möödumisel kontrolli INR-i, kui INR <2,0 jätka OSAK-iga → Jätka ravi OSAK-i ja varfariiniga paralleelselt kuni INR on ≥ 2,0

Madalmolekulaarselt hepariinilt (MMH) võib OSAK-ile üle minna järgmise annuse manustamiseks ettenähtud ajal.

Sama kehtib OSAK→ MMH ülemineku kohta

Erakorraline patsient EMOs

- „Vanasti“ küsimus: „Kas Te tarvitate Marevani“ + analüüsides INR
- Nüüd: „Kas Te tarvitate hüübimissüsteemi mõjustavaid ravimeid - Pradaxa, Xarelto, Eliquis?
- Millal viimase ravimdoosi võtsite?
- Võiks juurde küsida (+analüüs) neerufunktsiooni kohta
- Oluline vaadata digiregistratuuri!!!

OSAK-ite toime lõppemine

OSAK	Poolestusaeg, h
Apiksabaan	12
Dabigatraan	12-17
Rivaroksabaan	5-9 (noored) 11-13 (eakad)
Edoksabaan	10-14

Steffel J et al. European Heart Journal (2018) 39, 1330–1393

IDA-TALLINNA KESKHAIGLA
- inimlikult inimesega -

Kas enne erakorralist operatsiooni mingid analüüsid aitaksid…

- Dabigatraan APTT
- Rivaroksabaan PT
- Apiksabaan ?

<u>Ei ole head analüüsi, mis võimaldaks mõõta OSAKi toimet</u>

Barrett YC, et al. Thromb haemost 2012; 104(6):1263-1271
Sculman S, et al. Blood 2012; 119(13):3016-3012
Van Amburgh JA. Medscape Pharmacists. Jan 28, 2013

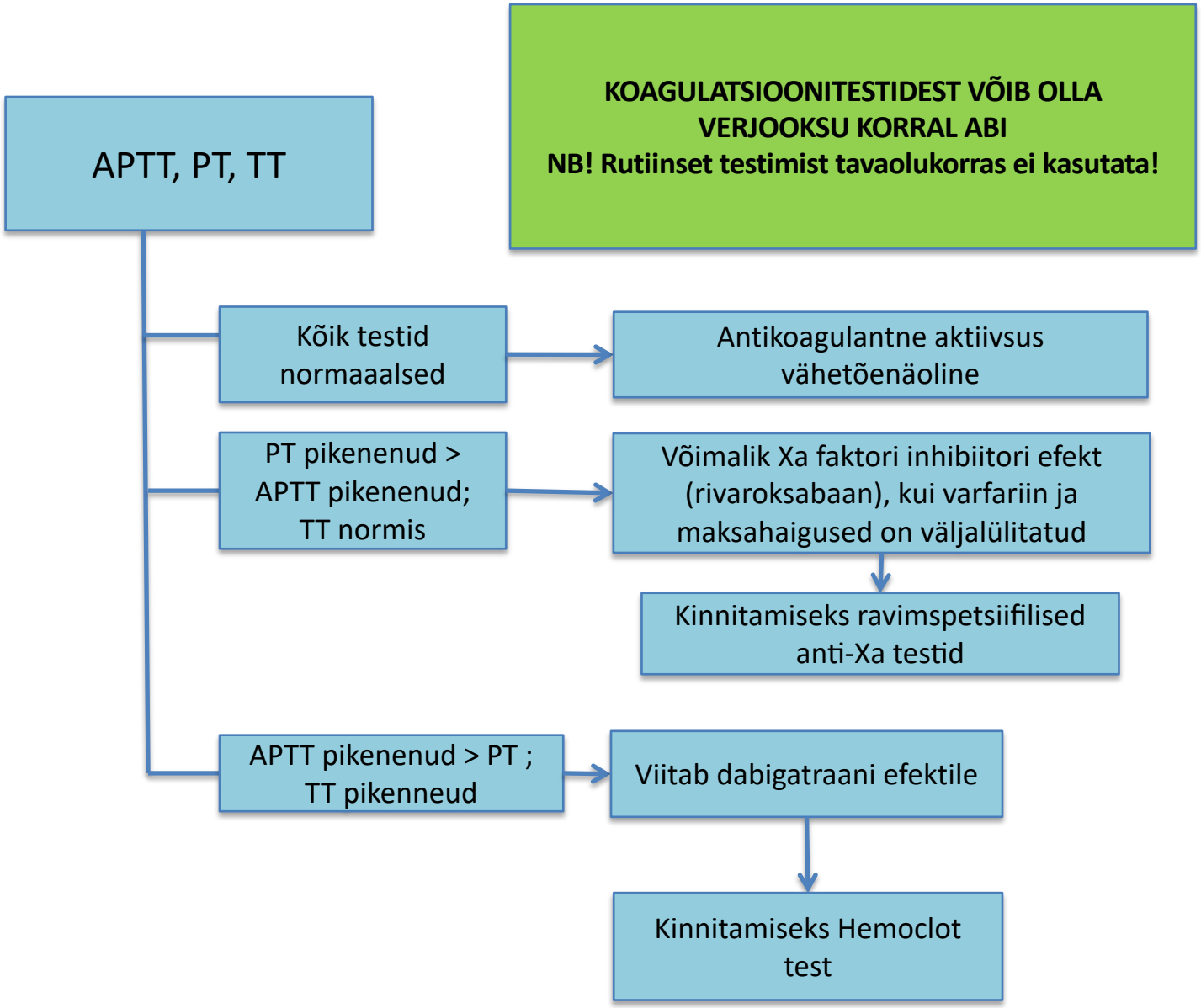

Suggested laboratory algorithm for NOAC evaluation, Pathology 2013